

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Proces uitvoering van motie m.b.t. structurele opvang vluchtelingen
Portefeuillehouder	-	J.W. Uitslag (wethouder)
Eenheid	-	Visie en Strategie
Contactpersoon	-	Jos Elshof
Contactgegevens	-	j.elshof@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

19 december 2023
22 januari 2024

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van het proces te komen tot structurele opvang van vluchtelingen binnen de gemeente Dalfsen.

Aanleiding:

Uw raad heeft in de raadsvergadering van 3 en 6 juli een motie aangenomen rondom potentiële structurele opvanglocaties voor vluchtelingen. De overwegingen en het dictum van de motie luidt als volgt:

Spreekt uit dat:

- Dalfsen invulling wil geven aan het menswaardig opvangen van vluchtelingen
- de Raad vindt dat als we als gemeente structureel onze verantwoordelijkheid nemen tijdelijke opvangplekken niet de oplossing zijn
- een of twee vaste locaties nodig zijn (nieuw te bouwen of bestaande bouw)
- het zoeken naar een of twee geschikte locaties moeilijk is en daarom tijd vraagt

Verzoekt het college:

1. Samen met de gemeenteraad een participatietraject te starten met inwoners, vluchtelingenwerk, SAAM, COA en andere stakeholders om in gezamenlijkheid potentiële structurele opvanglocaties in beeld te brengen.
2. Een voorstel met potentiële locaties uiterlijk juni 2024 aan de raad aan te bieden.

In deze memo geven wij aan hoe het college deze motie gaat uitvoeren.

Korte terugblik:

Het college heeft zich de afgelopen jaren meermaals gebogen over de mogelijkheid te komen tot opvang van vluchtelingen binnen onze gemeente.

Een aantal jaren geleden, ten tijde van de Syrië-crisis, welke in 2015 zijn hoogtepunt kende, heeft de gemeente noodopvang van vluchtelingen in De Trefkoel georganiseerd. Ook is er in 2016 een participatietraject geweest rondom woonunits in verschillende kernen voor de huisvesting van statushouders. Uiteindelijk zijn deze plannen niet doorgegaan, omdat de taakstelling in 2017 lager werd en verwacht werd dat we de taakstelling met bestaande woningvoorraad en panden konden oplossen.

In 2021 is een uitvraag gedaan binnen onze gemeente om locaties aan te dragen zodat verkend kon worden of we een vorm van asielopvang binnen de gemeente konden organiseren. Vanwege vlotte daling van de benodigde opvangcapaciteit is dit proces gestaakt.

Vanaf maart vorig jaar draagt de gemeente Dalfsen zorg voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De Europese Unie heeft de richtlijn tijdelijke bescherming voor Oekraïense vluchtelingen van toepassing verklaard, waardoor zij onder een afwijkend regime vallen.

In het eerste halfjaar van 2022 heeft een verkenning plaatsgevonden voor opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV). De verkenning werd beëindigd nadat bleek dat de aangeboden accommodatie niet geschikt was om 50 AMV-ers te huisvesten.

Nog voordat de beelden vanuit Ter Apel met buiten slapende vluchtelingen medio vorig jaar verschenen is vanuit het college ingestoken een dialoog met de samenleving te voeren over opvang van vluchtelingen. Op 12 juli vorig jaar heeft het college een gespreksavond over dit thema georganiseerd in De Spil in Nieuwleusen. Ondanks de beperkte opkomst vanuit inwoners, waaronder een raadslid, zijn meerdere kanten van de asielopvang besproken.

Kort daarop volgde het verzoek te komen tot crisisnoodopvang voor een periode van vier weken. Hieraan heeft het college medewerking verleend door in de maand augustus 2022 100 vluchtelingen onderdak te bieden in De Spil in Nieuwleusen.

Uit de evaluatie is gebleken dat het verblijf van deze vluchtelingen succesvol is verlopen. Er is zelfs een groep vrijwilligers ontstaan van waaruit later een nieuwe Stichting: Stichting Thuisgevers Nieuwleusen is opgezet. Deze stichting houdt zich bezig met de (inrichting van de) opvang van met name statushouders en de sociale begeleiding. Zij voorzien daarmee in het versneld uitplaatsen van statushouders vanuit de asielzoekerscentra (AZC's) naar de gemeente.

De vraag naar crisisnoodopvang diende zich daarna snel weer aan. De oproep om binnen de gemeente Dalfsen gedurende de periode vanaf 1 oktober 2022 minimaal 17 asielzoekers onderdak te bieden, hebben wij door het beschikbaar stellen van de locatie Hof van Dalfsen, gerealiseerd. Vanaf het begin zijn op deze locatie minimaal 22 asielzoekers ondergebracht. De aanvankelijke termijn liep na een halfjaar af. Deze termijn loopt inmiddels door tot maart 2025.

Deze opvang kent geen vermeldingswaardige incidenten. De crisisnoodopvang op de locatie Hof van Dalfsen wordt door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) inmiddels aangemerkt als een tijdelijk gemeentelijke opvang (TGO) van asielzoekers.

Het tekort aan opvangcapaciteit heeft geleid tot een ontwerp van wet waarbij gemeenten opgeroepen worden de opvangcapaciteit evenredig over alle gemeenten te verdelen. Na een lange voorbereiding is het ontwerp van wet, getiteld Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorziening, beter bekend als Spreidingswet, eind september 2023 behandeld in de Tweede Kamer. Na amendering van het ontwerp is deze door de Tweede Kamer aanvaard. De Eerste Kamer heeft de Spreidingswet niet controversieel verklaard en heeft deskundigen gehoord. De besluitvorming staat gepland voor medio december 2023.

Ons college ziet de door uw raad aangenomen motie als steun in de rug. Hiermee zijn we in staat te komen tot structurele opvang van vluchtelingen. Dit ligt, naar onze mening, in de lijn welke wij, zeker de afgelopen twee jaar, hebben ingezet. De ervaringen die wij hebben opgedaan met tijdelijke opvang sterkt ons in de motivatie te komen tot een structurele opvanglocatie. Met ondersteuning vanuit (de motie van) de raad kunnen we een traject begaan waarin we maximale regie op het proces hebben. Daarmee voorkomen we dat we door de druk vanuit het rijk via bijv. uitvraag van het COA of via een Spreidingswet in meer of mindere mate gedwongen worden locaties aan te dragen. We beschikken nu over het momentum in samenspraak met anderen een ordentelijk transparant proces te doorlopen.

Aanpak:

Om tot een geschikte locatie te komen wordt er een twee stappenplan gevolgd. In beide stappen wordt, zoals gevraagd, gefocust op een participatietraject met belanghebbende partijen. In dit participatietraject worden inwoners volgens de trap '**raadplegen**' van onze participatieladder betrokken. In dit proces neemt de gemeente de rol van regievoerder op zich en stuurt het algemene verloop van het traject aan. De betrokkenen fungeren als gesprekspartners, waarbij hun ervaringen, ideeën en meningen als waardevolle input wordt beschouwd. Deze input wordt meegenomen in de gesprekken, maar het uiteindelijke opstellen van de potentiële lijst met opvanglocaties blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente. Deze keuze voor raadpleging van inwoners is ingegeven door de wens van de gemeente om de regie te behouden over dit onderwerp en regie te houden op de uiteindelijke resultaten.

In hetzelfde participatietraject hebben we besloten om stakeholders te betrekken door hen een **adviserende** rol te geven. Hierbij laat de gemeente de betrokken partijen meedenken om het plan te versterken. Hoewel we ons in beginsel committeren aan de resultaten, behouden we ons het recht voor om met een onderbouwde reden af te wijken bij besluitvorming.

Het participatietraject wordt volgens twee stappen doorlopen.

Stap 1: in kaart brengen van kaders, voorwaarden en criteria

Doel: het in kaart brengen van de kaders, voorwaarden en criteria die van belang zijn voor een eventuele locatie.

Er wordt bij stakeholders gevraagd welke kaders, voorwaarden en criteria zij zien op dit specifieke onderwerp. Deze worden in kaart gebracht. Na het ophalen van de professionele kaders gaan we in gesprek met inwoners en maatschappelijke partners welke kaders, criteria en voorwaarden zij belangrijk vinden, hoe zij die wegen en welke aanvullingen inwoners hebben op kaders die vanuit de professionele partners zijn benoemd. Hiervoor gaan we in gesprek met inwoners uit de verschillende kernen en wordt er daarnaast een peiling gehouden. De uitkomsten van dit hele proces zijn de basis voor stap 2. De uitkomsten van stap 1 worden opiniërend met de raad besproken en breed in de samenleving gedeeld.

Stap 2: in gesprek over mogelijke locaties volgend vanuit de opgestelde kaders

Doel: het opstellen van een lijst met mogelijke locaties.

Binnen deze stap gaan we met de vastgestelde uitkomsten verder. We kijken op basis van de gegeven kaders, criteria en voorwaarden naar mogelijke locaties. Dit doen we door als gemeente intern te kijken naar de mogelijkheden op basis van de vastgestelde kaders, voorwaarden en criteria. Daarnaast gaan we in gesprek met inwoners over mogelijke locaties die zij zien. We organiseren bijeenkomsten om in gesprek te gaan. Hier wordt breed in de gemeente een uitnodiging voor gedaan. Daarnaast worden de professionele partijen ook uitgenodigd.

De uitkomsten van de gesprekken met inwoners, professionele partijen en de interne gesprekken vormen de basis voor de lijst met potentiële locaties. Als de inventarisatie is afgerond zal het college op basis van de opgestelde kaders, criteria en voorwaarden komen tot potentiële locaties. Het college zal de concept-locatiekeus opiniërend met u bespreken. Het college neemt het definitieve besluit over de eventuele te kiezen locatie.

Uitwerking van het participatietraject in stap 1 en 2 worden in het plan van aanpak verder uitgewerkt.

Planning:

Zorgvuldigheid in dit proces gaat boven snelheid. We zijn eind 2023 begonnen met stap 1. De verwachting is dat stap 1 in mei 2024 uitgevoerd is. Hierna zal begonnen worden met stap 2. Vooralsnog is de verwachting dat na de zomer 2024 een principebesluit genomen kan worden door het college. Na de uitvoering van stap 1 kan meer duidelijkheid gegeven worden over het vervolgtraject.

Betrokkenheid van de raad bij het proces te komen tot locatiekeus:

Raadsleden zijn uiteraard betrokkene. De raadsleden worden voor uitgenodigd deel te nemen aan het participatietraject met de samenleving

De concept- kaders, voorwaarden en criteria voor de bepaling van locatie(s) en omvang van een structurele opvang van vluchtelingen zullen, na afronding van stap 1, met u worden besproken.

Na afronding van stap 2 zal ons college de concept-locatiekeus voor de duurzame opvang van vluchtelingen met u bespreken.

Bijlagen:

- Motie participatietraject structurele opvang vluchtelingen d.d. 3 en 6 juli 2023
 - Plan van aanpak inwonerbetrokkenheid structurele opvang vluchtelingen
-

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/alg. directeur
H.J. van der Woude